

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по повод иницијативата на седницата на судиите од граѓанските оддели на четирите Апелациони судови во Република Македонија за утврдување начелен став по правното прашање дали во случај на неовластено користење на електрична енергија висината на надоместокот што корисникот е должен да го плаќа се пресметува согласно Мрежните правила за испорака на електрична енергија или согласно реалната – стварната штета, на седницата одржана на ден 28.10.2013 година, го донесе следното

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Висината на надоместокот на штетата во смисла на член 178 став 2 од Законот за облигационите односи се определува според цените во времето на донесувањето на судската одлука, освен ако нешто друго не е утврдено со закон.

При утврдено неовластено користење на електричната енергија, висината на надоместокот што корисникот е должен да го плаќа, се пресметува согласно Мрежните правила за дистрибуција на електричната енергија, кои се донесени врз основа на член 77 од Законот за енергетика, а по претходно добиено одобрение од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија.

Во ваков случај определувањето на висината на надоместокот се смета како случај од член 178 став 2 од Законот за облигационите односи кога со закон е утврдено нешто друго.

Образложение

Според одредбата од член 178 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2001...бр.161/2009) оштетениот има право како на надомест на обична штета, така и на надомест за испуштена корист.

Согласно став 2 од истиот член на законот, висината на надоместот на штетата се определува според цените во времето на донесувањето на судската одлука, освен ако нешто друго не е утврдено со закон.

Правата и обврските на операторот на дистрибутивниот систем од една страна, како и на корисникот, од друга страна, уредени се со одредбите од Законот за енергетика („Службен весник на РМ“ бр.16/2011) При тоа, во членот 154 од овој закон, предвидени се обврски за корисникот на енергетскиот систем, меѓу кои да овозможи правилно евидентирање на потрошената електрична енергија, да не ја користи електричната енергија без мерни уреди и да не врши манипулација со мерните уреди. Со одредбите од член 155 од истиот закон, предвидено е дека операторот на

соодветниот систем за пренос или дистрибуција на енергија или природен гас има право на надомест на штета што настанала како резултат на неовластено преземена енергија или природен гас, или нерегистрирани количини на енергија или природен гас заради неовластена манипулација со мерните уреди. Во ставот 2 од споменатиот член од законот, регулирана е постапката и начинот на пресметката на штетата, така што е предвидено дека постапката за уредување на причините за настанатата штета, како и начинот на пресметката на штетата и надоместокот што корисникот треба да го плати, се уредува со соодветни мрежни правила. Мрежните правила за дистрибуција на електричната енергија („Службен весник на РМ“ бр.87/2012), донесени се врз основа на членот 77 од Законот за енергетика. Имено, согласно член 77 став 1 од Законот за енергетика операторот на дистрибутивниот систем е должен, по претходно одобрување од Регулаторната комисија за енергетика, да ги донесе и објави во „Службен весник на Република Македонија“ и на својата веб страница мрежните правила за дистрибуција. Во одредбите од член 4 и член 5 од Мрежните правила за дистрибуција на електричната енергија, донесени по претходно добиено одобрение од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, а објавени во „Сл. Весник на РМ бр.87/2012“, регулирана се надлежностите и обврските на учесниците во процесот на дистрибуција на електричната енергија - корисникот и операторот на дистрибутивниот систем (ОДС). Во членот 94 предвидени се услови односно правата на ОДС да го исклучи корисникот од дистрибутивниот систем, меѓу другото и кога корисникот неовластено презема електрична енергија. Случаите на неовластено превземање на електрична енергија точно и таксативно се наведени во член 140 од Мрежните правила, а во член 141 е предвидено дека за неовластено преземање на електрична енергија ОДС пресметува надомест кој се состои од надомест за активна електрична енергија, надомест за активна моќност и останати трошоци опишани во споменатите одредби. Периодот и цените за пресметка на надоместок за неовластено користење на електрична енергија, уредени се со одредбите од член 142 од Мрежните правила.

Од сите претходно изложени причини, со оглед дека постапката и начинот за пресметка на штетата причинета со неовластено користење на електрична енергија се утврдени со посебен закон, Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, го донесе правното мислење како што е погоре наведено.

**ОДДЕЛ ЗА ГРАЃАНСКИ ДЕЛА
НА ВРХОВНИОТ СУД
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**